

รายงานการรับคณะผู้บริหารระดับสูงการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
ณ โครงการพัฒนาถอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงราย
ระหว่างวันที่ 6 - 8 พฤศจิกายน 2562

1. ข้อมูลคณะ

ที่มาและความสำคัญ	- หนังสือขอเข้าศึกษาดูงานเรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ ลงวันที่ 12 กันยายน 2562 - คณะผู้บริหาร กฟผ.และทีมปฏิบัติการด้านงานพัฒนาชุมชนรุ่นที่ 1 โดยอดีตผู้ว่ากฟผ.นายกรศิษฐ์ ภัคโชตานนท์เป็นหัวหน้าคณะ ได้มาศึกษาดูงานโครงการพัฒนาถอยตุงฯ เมื่อวันที่ 6 – 8 กันยายน 2561 หลังจากการดูงานครั้งนั้นทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดแรงบันดาลใจ และประทับใจ จึงนำคณะผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และผู้บริหารระดับสูงจากทุกภาคส่วนทั่วประเทศมาศึกษาดูงาน “ถอยตุงโมเดล”อย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคคลในระดับผู้นำเกิดแรงบันดาลใจ เข้าใจหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง และนำไปปรับใช้กับการทำงานขับเคลื่อนชุมชนที่ตนเองดูแลรับผิดชอบ
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ผู้บริหารของกฟผ.ได้เรียนรู้ เข้าใจหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง เกิดแรงบันดาลใจ และนำไปปรับใช้ในการทำงาน
ระดับ	ระดับคณะ 5 คณะ (ผู้บริหารระดับสูงของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) ระดับเนื้อหา 4 คณะ (เพื่อสร้างนักปฏิบัติการพัฒนาให้ดำเนินโครงการได้จริง) คณะรวม 9 คณะ
องค์ประกอบ	1. นายกรศิษฐ์ ภัคโชตานนท์ ตำแหน่ง ที่ปรึกษารองผู้ว่าการยุทธศาสตร์ อดีตผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย 2. นายบุญทวี กังวานกิจ ตำแหน่ง รองผู้ว่าการประจำสำนักผู้ว่าการ 3. นายบุญญนิตย์ วงศ์รักมิตร ตำแหน่ง รองผู้ว่าการธุรกิจเกี่ยวเนื่อง 4. นายเทพรัตน์ เทพพิทักษ์ ตำแหน่ง รองผู้ว่าการพัฒนาโรงไฟฟ้าและพลังงานหมุนเวียน 5. ผู้บริหารกฟผ.ระดับสูงและเจ้าหน้าที่ จำนวน 31 ท่าน (รายชื่อตามภาคผนวก) รวมจำนวนผู้เข้าศึกษาดูงานทั้งสิ้น 35 ท่าน

ผู้ประสานงานคณะ	คุณสุธนา วสุธาร (เบญ)
เจ้าหน้าที่รับคณะ	- ผู้บรรยาย นางสาวณัฏฐวรรค์ ชันติสิทธิ - ผู้ประสานงานของมูลนิธิฯ นางสาวจรรยา เดชพัฒนากิจ - ผู้สนับสนุนการรับคณะ นายถวิล คำเสาร์
แหล่งสนับสนุนงบประมาณ	คณะจ่ายเอง รหัสคณะ 912- B62-215

2. กำหนดการคณะ

วันพุธที่ 6 พฤศจิกายน 2562

เวลา 06:55 - 08:30 น.	ออกเดินทางไปยังท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย โดยสายการบินแอร์เอเชีย FD 3199
เวลา 08:30 น.	คณะเดินทางถึงท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย
เวลา 08:45 - 09:45 น.	เดินทางไปยังโครงการพัฒนาตอยตุงฯ
เวลา 09:45 - 10:00 น.	รับประทานอาหารว่าง
เวลา 10:00 - 11:30 น.	รับฟังบรรยายสรุปหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง และเยี่ยมชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาตอยตุงฯ "การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการทำจริง และการพัฒนาที่วัดผลได้ โดยการประเมินติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยคุณ ณ ห้องประชุม วีไอพี อาคารเอนกประสงค์"
เวลา 11:30 - 12:30 น.	ชมหอแห่งแรงบันดาลใจ "เรื่องราวของราชสกุลมหิดล ผ่านพระราชจริยวัตร ปรัชญา และหลักการทำงานที่เรียบง่าย พระวิริยะอุตสาหะ ที่มุ่งพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย และสร้างประโยชน์สุขแก่แผ่นดิน ที่ต่างทรงเป็นแรงบันดาลใจให้กันและกัน เพื่อให้คนไทยโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ได้เรียนรู้และเข้าใจ บทบาทของราชสกุลมหิดล ที่มีต่อคนไทยและแผ่นดิน อีกทั้งสร้างแรงบันดาลใจ และจุดประกาย ให้ผู้มาเยี่ยมชมคิดดี มุ่งมั่นประพฤติดี ปฏิบัติดี เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมต่อไป"
เวลา 12:30 - 13:30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13:30 - 13:40 น.	ออกเดินทางไปยัง แปลงป่าเศรษฐกิจ นวัตกรรม 1

วันพุธที่ 6 พฤศจิกายน 2562

- เวลา 06:55 - 08:30 น. ออกเดินทางไปยังท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย โดยสายการบินแอร์เอเชีย FD 3199
- เวลา 08:30 - 08:45 น. คณะเดินทางถึงท่าอากาศยานแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย
- เวลา 08:45 - 09:45 น. เดินทางไปยังโครงการพัฒนาถอยดุงฯ
- เวลา 09:45 - 10:00 น. รับประทานอาหารว่าง
- เวลา 10:00 - 11:30 น. **รับฟังบรรยายสรุปหลักการพัฒนาดำรงแม่ฟ้าหลวง และเยี่ยมชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาถอยดุงฯ**
"การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการทำจริง และการพัฒนาที่วัดผลได้ โดยการประเมินติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยคุณ ณ ท้องประทุม วิโอพี อาदार เอนกประสงค์"
- เวลา 11:30 - 12:30 น. **ชมหอแห่งแรงบันดาลใจ**
"เรื่องราวของราชสกุลมหิตล ผ่านพระราชจริยวัตร ปรัชญา และหลักการทรงงานที่เรียบง่าย พระวิริยะอุตสาหะ ที่มุ่งพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย และสร้างประโยชน์สุขแก่แผ่นดิน ที่ต่างทรงเป็นแรงบันดาลใจให้กันและกัน เพื่อให้คนไทย โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ได้เรียนรู้และเข้าใจ บทบาทของราชสกุลมหิตล ที่มีต่อคน

ไทยและแผ่นดิน อีกทั้งสร้างแรงบันดาลใจ และจุดประกาย ให้ผู้ที่มาเยี่ยมชมคิดดี
มุ่งมั่นประพฤติดี ปฏิบัติดี เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมต่อไป"

เวลา 12:30 - 13:30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13:30 - 13:40 น.	ออกเดินทางไปยัง แปลงป่าเศรษฐกิจ นุติ ไซต์ 1
เวลา 13:40 - 15:00 น.	ชมแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย กาแฟอาราบิก้าคอดุง และ โรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย "บริษัท นุติ จำกัด ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เป็นความร่วมมือกันเป็นของ ภาคเอกชน ดำเนินการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาคอดุง โดยเลือก พืชที่ผลผลิตมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถนำไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่าได้อย่าง ต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้คนดูแลในระยะยาว เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้คน กับป่าอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพา พืชเศรษฐกิจที่โครงการพัฒนาคอดุงฯ เลือกมา ส่งเสริมคือ กาแฟพันธุ์อาราบิก้า และแมคคาเดเมีย ปัจจุบันกลายเป็นต้นแบบของ การดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม"
เวลา 15:00 - 15:30 น.	ออกเดินทางไปยังฐานทหาร คอยช้างมูบ
เวลา 15:30 - 16:00 น.	ออกเดินทางไปยังห้องประชุม VIP
เวลา 16:00 - 17:00 น.	พูดคุยแลกเปลี่ยนกับคนรุ่นเก่า ณ ห้องประชุม VIP
เวลา 17:00 - 17:30 น.	ชมชายแดนไทย-พม่า ณ ฐานทหารคอยช้างมูบ เพื่อกลับไปย้อนดูภาพพื้นที่ คอดุงในอดีต และชมพระอาทิตย์อัสดง
เวลา 17:30 - 18:00 น.	ออกเดินทางไปยังที่พักคอดุงล่อจ้ โครงการพัฒนาคอดุงฯ
เวลา 18:00 - 19:00 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ ศาลาลีลาวดี
เวลา 19:00 - 20:00 น.	กิจกรรมถอดบทเรียนการเรียนรู้ประจำวัน ณ ห้องคลับ 31

เวลา 15:00 - 15:10 น.	ออกเดินทางไปยังโครงการพัฒนาดอยตุงฯ
เวลา 15:10 - 15:20 น.	รับประทานอาหารว่าง
เวลา 15:20 - 16:30 น.	ฟังการบรรยายสรุปเรื่องการพัฒนาด้านเด็กและเยาวชน พูดคุยกับเยาวชน ดอยตุง ณ ห้องประชุม VIP
เวลา 16:30 - 18:00 น.	ฟังบรรยายสรุปการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน
เวลา 18:00 - 19:00 น.	รับประทานอาหารเย็น
เวลา 19:00 - 21:00 น.	กิจกรรมตอบทรีนการเรียนรู้อประจำวัน ณ ห้องคลับ 31

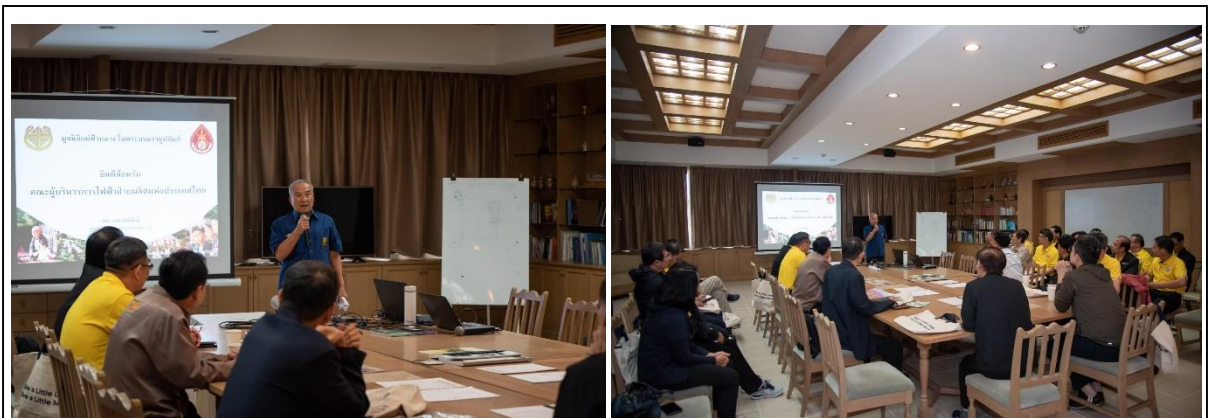
วันศุกร์ที่ 8 พฤศจิกายน 2562

เวลา 07:00 - 08:00 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ศาลาสีลาวดี และเซ็คเฮาท์
เวลา 08:00 - 10:00 น.	ฟังประสบการณ์การลงพื้นที่ชุมชนจากเจ้าหน้าที่ทำงานพื้นที่มวลชนของ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ
เวลา 10:00 - 10:30 น.	รับประทานอาหารว่าง
เวลา 10:30 - 12:00 น.	พูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกันเพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับใช้กับ กฟผ.
เวลา 12:00 - 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ คริวคำหนัก
เวลา 13:00 - 14:00 น.	ออกเดินทางไปยังสนามบินเชียงราย
เวลา 15:50 - 17:10 น.	เดินทางกลับโดยสายการบินแอร์เอเชีย FD 3208

3. สรุปเนื้อหาการเรียนรู้ของคณะ

วันที่ 6 พฤศจิกายน 2562

หม่อมราชวงศ์คัตติศักดิ์ อภิรัตนพงศ์ กล่าวต้อนรับคณะผู้บริหารระดับสูง กฟผ. และเล่าถึงจุดเริ่มต้นของโครงการพัฒนาตอยตุงฯ

หม่อมราชวงศ์คัตติศักดิ์ อภิรัตนพงศ์ กล่าวต้อนรับคณะ

กิจกรรมที่ 1 : ฟังบรรยายเกี่ยวกับศูนย์ข้อมูล โครงการพัฒนาตอยตุงฯ บรรยายโดย คุณณัฏฐวรรค์ ชันติสิทธิ์ และคุณรัฐกร สวัสดิ์แดง (เพื่อให้คณะเข้าใจการแก้ปัญหาจากข้อมูลที่จริง เข้าใจชุมชนก่อนลงมือพัฒนา)

เนื้อหาสำคัญในการบรรยาย

- อดีตตอยตุงเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยปัญหาต่างๆ มีกองกำลังน้อยใหญ่ ปัญหายาเสพติดต่างๆ ผู้คนขาดโอกาสและทางเลือก
- โครงการพัฒนาตอยตุงฯ แก้ไขปัญหา และเริ่มต้นการพัฒนาบนพื้นฐานข้อมูลจริง โดย
  - ลงชุมชนพูดคุยกับชาวบ้านเพื่อให้เข้าใจชุมชนอย่างแท้จริง
  - เก็บข้อมูล และบันทึกไว้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา
  - ทำต่อเนื่อง เพื่ออัปเดตข้อมูลใหม่ๆ และแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด มีการสำรวจข้อมูลทุกหลังคาเรือนตั้งแต่ปี 2531 จนถึงปัจจุบัน

- นำข้อมูลมาวางแผนแก้ไขปัญหอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และต่อเนื่อง ตามตำราแม่ฟ้าหลวง (3S โมเดล)
- มีการพัฒนาทางการศึกษา
- สร้างผู้นำรุ่นใหม่

คณะรับฟังบรรยายเกี่ยวกับศูนย์ข้อมูล โครงการพัฒนาโดยตุงฯ

ข้อซักถาม

1. ทำไมบางคนจึงมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์
  - เพราะบางคนประกอบอาชีพการเกษตร ทำให้ยังมีรายได้น้อย ต่างจากคนที่ทำอาชีพรับจ้างมีเงินรายวัน ควบคู่กับการทำเกษตรด้วย ทำให้มีรายได้สูง แต่คนที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรก็ไม่ได้มีชีวิตที่ลำบาก พวกเขามีพอกิน พอใช้
2. คนที่ดอยตุงกู้เงินนอกระบบหรือในระบบ
  - ไม่ค่อยมีคนกู้นอกระบบส่วนใหญ่กู้กองทุนหมู่บ้าน บางคนกู้เพื่อไปทำงานต่างประเทศและส่งเงินกลับมาใช้หนี้
3. รายได้จากการท่องเที่ยวได้มาจากอะไรบ้าง
  - จากที่พัก อาหาร และบัตรเข้าชม
4. ในชุมชนดอยตุงนับถือศาสนาอะไรบ้าง
  - เมื่อก่อนนับถือบรรพบุรุษ แต่ปัจจุบันนับถือหลายศาสนา เช่น อาข่า ลาหู่ นับถือคริสต์
5. หน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาในช่วงเริ่มต้นเกี่ยวข้องกับอย่างไรบ้าง

- ช่วงเริ่มต้นก็จะทำงานในรูปแบบของความร่วมมือ ตามหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ เช่นกรม
ทางหลวงก็ดูแลและจัดการเรื่องทำทาง ไม่ก้าวท้าวหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน
- 6. ป่าใช้สอย 3 % มีอะไรบ้าง
  - เป็นป่าที่ชาวบ้านใช้ร่วมกัน แต่มีข้อตกลงและดูแลป่าร่วมกัน
- 7. ป่าอนุรักษ์เก็บเห็ด หน่อไม้ได้ไหม
  - ได้ แต่อยู่ไกล ชาวบ้านจึงจะไม่ค่อยไปเก็บ
- 8. ถ้าจะย้ายเข้ามาอยู่บนดอยตุงเลยได้หรือไม่
  - ไม่ได้ เพราะการจะมาอยู่บนดอยตุงได้นั้นต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการหมู่บ้าน
ก่อน ยกเว้นผู้นำศาสนาจะเป็นกรณีพิเศษ

กิจกรรมที่ 2 : เยี่ยมชมหอแห่งแรงบันดาลใจ

กิจกรรมที่ 3 : ศึกษาดูงานแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจแมคคาเดเมียและกาแฟอาราบิก้า นุติไฮต์ 1

คณะเยี่ยมชมแปลงป่าเศรษฐกิจ นุติไฮต์ 1

กิจกรรมที่ 4 : เยี่ยมชมชายแดนไทย-พม่า ณ ฐานทหารดอยช้างมูบ เพื่อกลับไปย้อนดูภาพพื้นที่ดอยตุงในอดีต

คณะเยี่ยมชมฐานทหาร ดอยช้างมูบ

กิจกรรมที่ 5 : พูดคุยกับผู้อาวุโสของดอยตุง

วิทยากรที่ร่วมพูดคุย

1. นายชำนาญ อภิสุนทรกุล
2. นายชาญชัย จิราพัฒนาการ
3. นางอรรพรรณ โสภณอำนวยกิจ

คณะแลกเปลี่ยนพูดคุยกับผู้อาวุโส

ข้อซักถาม

1. เดิมนั้นยังปลูกผักร่วมกันอยู่หรือไม่
  - ไม่ปลูกแล้ว ตอนนี้นำปลูกกาแฟ ปลูกชา
2. ชาวบ้านที่ไม่ได้ทำงานกับโครงการพัฒนาดอยตุงฯ ส่วนใหญ่ทำอะไร
  - ปลูกกาแฟ ปลูกชา ตาวอินคา โกโก้ ทำงานรับจ้าง ขับรถรับจ้าง บางคนพูดภาษาจีนได้ก็ไปทำงานได้วัน ไปเป็นไกด์ เมื่อก่อนตอนยังไม่มีโครงการก็เลี้ยงเพียงหมูกับไก่
3. รู้จักกองกำลังหรือไม่
  - รู้จักขุนสำ เดิมชื่อจางซีฟู เขาค้ายาเฮโรอีนเพื่อเลี้ยงลูกน้อง แต่เขาไม่ทำเรื่องปล้น จี้ ฆ่า และตอนสุดท้ายเขามอบตัวกับทางการพม่า
4. การที่จะให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ต้องมีกฎระเบียบอะไรบ้าง
  - มีการกฎระเบียบที่บังคับใช้ได้จริง เช่น กรณียาเสพติด การค้าในครั้งแรกจะถูกปรับ 5,000 บาท แต่ถ้าหากยังทำอีกก็จะต้องถูกรื้อบ้าน

5. แล้วการรื้อบ้านผิดกฎหมายหรือไม่

- ผิดกฎหมาย แต่ไม่ผิดกฎหมายชุมชน แต่คนที่ทำผิดก็ไม่กล้าแจ้งความเนื่องจากกลัวความผิด

6. เยาวชนอยู่ในชุมชนหรือไปนอกพื้นที่

- บางคนไปทำงานต่างประเทศ บางส่วนทำงานในชุมชน เช่น ลูกสาวของแม่อรวรรณปัจจุบันเป็นครูในชุมชน

7. อนาคตแปลงกาแฟต่างๆ จะสูญหายไปไหม

- เราต้องยอมรับว่าปัจจุบันนี้โลกเปลี่ยนไป คนรุ่นใหม่อาจจะไม่สนใจทำเกษตร ดังนั้นสิ่งที่เรากำลังพยายามทำตอนนี้คือ การปรับปรุงเรื่องสายพันธุ์กาแฟ และกำลังหาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยมากขึ้น เพื่อช่วยทุนแรงและลดพื้นที่ในการปลูกด้วย เพราะเมื่อก่อนชาวบ้านมีลูกหลานเยอะจึงมีแรงงานมาช่วยทำ แต่ตอนนี้ถ้าทั้งบ้านมีคนทำแค่คนเดียวและค่าแรงก็เพิ่มขึ้น การนำเทคโนโลยีมาช่วยหรือการทำให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้นจะช่วยชาวบ้านได้มาก และอนาคตเราก็อยากเน้นเรื่องคุณภาพและทำให้ราคากาแฟสูงขึ้น ซึ่งถ้าทำได้แบบนี้ก็จะทำให้คนรุ่นใหม่หันมาสนใจอาชีพนี้มากขึ้น

8. ถ้าคนน้อยลงจะดูแลเรื่องไฟฟ้าอย่างไร

- ถึงอย่างไรคนก็ยังอยู่ คนรุ่นใหม่ก็จะกลับมาอยู่บ้าน และหน่วยงานต่างๆ ก็รับผิดชอบร่วมกัน เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้ชายของมูลนิธิฯ ก็มีหน้าที่อยู่เวรเฝ้าระวังไฟฟ้า ถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องช่วยกันรับผิดชอบ ไม่ทิ้งแน่นอน ชาวบ้านบนดอยตุงก็จะช่วยกันสอดส่องดูแล ปีนี้อาจจะเข้มข้นกว่าทุกปีเนื่องจากแห้งแล้งมาก ฝนมาช้า อาจทำให้เกิดไฟฟ้ารุนแรง

กิจกรรมที่ 5 : สรุปรบทเรียนประจำวัน

คณะสรุปการเรียนรู้ประจำวัน

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงาน

- ได้เห็นถึงความมุ่งมั่นของเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ
- แรงบันดาลใจและการให้โอกาส
- ก่อนดำเนินโครงการต้องมีการเก็บข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ครบถ้วน แล้ววิเคราะห์เพื่อนำมาวางแผนและกำหนดเป้าหมายให้เหมาะสม
- มีความอดทนและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
- มีขั้นตอนในการทำงาน
- ต้องรู้จริงและเหมาะสมกับพื้นที่
- มีเครือข่าย และกฎเกณฑ์ของชุมชน
- การสร้างความเชื่อมั่นในเวลาอันสั้น
- การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- การนำโมเดลไปขยายผล
- การสืบทอดการทำงานสู่รุ่นต่อไป
- เปลี่ยนแปลงความคิดของชุมชน โดยการให้เหตุผลจากการปฏิบัติจริง
- หาและศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้รู้จริงเกี่ยวกับชุมชน จึงได้วิธีการที่นำไปปฏิบัติได้จริง
- ไม่ลองผิดลองถูก จนทำให้ชุมชนเกิดความเสียหาย ขาดความเชื่อมั่น
- สร้างการยอมรับเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในระยะสั้น
- ออกแบบแนวทางการพัฒนาพื้นที่อย่างจริงจัง
- สรุปรียบทของแต่ละพื้นที่
- ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม คำนึงถึง “คน”
- Quick Hit
- การสร้างความเป็นเจ้าของ
- ชุมชนเข้มแข็ง
- คนในชุมชนดอยตุงรักและผูกพันกับชุมชน และสำนึกในบุญคุณ
- ต้องมีความมั่นใจว่าจะขยายผลได้จริง
- ความยั่งยืนต้อง maintain and adjust
- เป็นแนวคิดที่แก้ปัญหาได้ทุกที่ แต่ต้องมีการปรับใช้
- การแก้ไขปัญหาแบบครบวงจร

- เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

***คุณณัฏฐ์ได้สรุปปิดในตอนท้ายของการสรุปบทเรียนแก่คณะว่า สิ่งที่คุณท่านได้กล่าวมาคือ หลักการพัฒนาของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ท่านทรงสอนไว้ว่า “ให้มองคนเป็นคน และมีความเคารพต่อกัน”

วันที่ 7 พฤศจิกายน 2562

กิจกรรมที่ 1 : ศึกษาดูงานศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

คณะเยี่ยมชมโรงงานทอผ้า และโรงงานกระดาษสา

คณะเยี่ยมชมโรงงานคั่วกาแฟ และโรงงานเซรามิก

ข้อซักถาม

1. ถ้าทอผ้าผืนทำอย่างไร
  - ต้องรู้และแก้จุดที่ผิด
2. การเริ่มต้นร้อยลายยากไหม ใช้เวลานานหรือไม่
  - ขึ้นอยู่กับว่าลายยากหรือง่าย
3. ถ้าลายยากทำนานเท่าไร
  - 1 วัน
4. จำงานอย่างไร
  - แบบเหมาจ่าย
5. จ่ายอย่างไร รายวันหรือรายเดือน
  - รายเดือน
6. เดือนหนึ่งได้เยอะไหม ถึง 1 หมืนบาทหรือไม่
  - ถึงหลักหมื่น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการทอของแต่ละคน
7. เดือนละหมื่นใช้พอหรือเปล่า เพราะที่กรุงเทพฯ แคจ่ายค่ารถก็หมดแล้ว
  - พอใช้ เพราะที่นี้เราห่อข้าวมากินเอง เดินทางไม่ไกล และค่าครองชีพไม่สูง
8. ยังมีคนสนใจงานทอหรือเปล่า
  - มี
9. มีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลหรือไม่
  - มี
10. สวัสดิการรักษายาบาลมีเฉพาะคนทำงานแบบรายเดือน หรือรายวันด้วย
  - มีทั้งรายวันและรายเดือน
11. แต่ละปีก็เกียออเดอร์เยอะไหม
  - เยอะ

กิจกรรมที่ 2 : ศึกษาดูงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

คณะศึกษาดูงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมที่ 3 : แลกเปลี่ยนพูดคุยกับ อบต.

วิทยากรที่ร่วมพูดคุยกับคณะ

1. นายวีรชิต วรณชิตกุล
2. นายเผ่าพันธุ์รินทร์ ธรรมบัณฑิต
3. นายประเสริฐ คำลือ
4. นายวันชัย ปรีชาสถาพรกุล

คณะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ อบต.แม่ฟ้าหลวง

- ก่อนเริ่มแลกเปลี่ยนพูดคุยกันคุณประเสริฐได้เล่าถึงอดีตดอยตุง และเล่าถึงครอบครัวของตนเองช่วงที่ย้ายมาอยู่ในพื้นที่ดอยตุงในครั้งแรกว่า ครอบครัวตนเองย้ายมาจากสิบสองปันนา ประเทศจีน ช่วงก่อนที่โครงการพัฒนาดอยตุงจะเข้ามาถนนหนทาง ไฟฟ้าต่าง ๆ ก็ไม่มี ต้องอยู่อย่างยากลำบาก ถูกกดขี่ และถูกเอาเปรียบมาตลอด ต้องทำทุกอย่างเพื่อให้มีชีวิตรอด ไม่ว่าจะเป็นการค้ายาเสพติด หรือค้าประเวณี มีคนตายเผากันวันละศพสองศพ ไม่รู้ว่าอะไรผิดหรือถูกกฎหมาย เป็นการดำเนินชีวิตอยู่ในวงจรอุบาทว์ แต่มองว่าคนรุ่นแรกๆ นี่เป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ที่ช่วยให้คนรุ่นหลังมีภูมิคุ้มกัน แต่เมื่อโครงการพัฒนาดอยตุงฯ เข้ามาก็เหมือนให้ชีวิตใหม่ ให้ความรู้ ให้ความศึกษา ให้อาชีพ มีโครงสร้างพื้นฐาน และมีความเท่าเทียม ความเป็นมนุษย์ก็เริ่มมีขึ้น ผมจะถ่ายทอดและสอนให้ลูกหลานผมให้เป็นคนดี ตอบแทนพื้นแผ่นดินไทย ให้สมกับที่พ่อแม่เราได้อพยพหนีร้อนมาพึ่งเย็นตรงนี้

ข้อซักถาม

1. มีวิธีการอย่างไรเพื่อให้ชุมชนยอมรับกติกาชุมชน
  - กฎกติกาตั้งขึ้นโดยการทำประชาคมในชุมชน และยอมรับโดยทุกคนในชุมชน
2. มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ตอนที่เริ่มดอยตุงใหม่
  - เราเคยมีการเก็บข้อมูลกับผู้เฒ่าผู้แก่ของดอยตุงเมื่อประมาณ 4 ปีที่แล้ว เพราะเราก็เกรงว่าเมื่อวันเวลาผ่านไปพวกท่านก็จะไม่อยู่เล่าให้เราฟังแล้ว
3. ในชุมชนมีการจัดการเกี่ยวกับปัญหาเสพติดอย่างไร
  - เรามีกฎระเบียบของแต่ละหมู่บ้าน ที่ตั้งขึ้นจากคนในชุมชน โดยการทำประชาคม กรณีเรื่องยาเสพติดก็เหมือนกัน ถึงแม้จะถูกลงโทษตามกฎหมายแล้วแต่ก็ต้องปฏิบัติตามกฎของชุมชนต่อ เช่น ถ้าถูกจับหรือถูกจองจำบางหมู่บ้านก็จะใช้วิธีปรับ หรือบางหมู่บ้านก็ให้ทำบำเพ็ญประโยชน์ และถ้าคนในครอบครัวมีส่วนรู้เห็นและช่วยกันปิดบังบางหมู่บ้านก็จะถูกตัดสวัสดิการในชุมชน 3 ปี และจะถูกคณะกรรมการหมู่บ้านเรียกคุย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทะเลาะวิวาท การมีส่วนร่วมในชุมชน ทุกอย่างจะเป็นกฎระเบียบที่บังคับใช้โดยประชาชนในหมู่บ้านเป็นคนเสนอ และใช้เวทีประชาคมเป็นที่ยอมรับและปฏิบัติด้วยกัน ไม่ใช่ข้าราชการ หรือใครคนใดคนหนึ่งแต่งตั้งขึ้น
  - ถ้าหากลูกผู้นำตัวเองก็ต้องถูกปรับมากกว่า เช่นหากลูกชาวบ้านถูกปรับ 1000 บาท ลูกผู้นำต้องถูกปรับ 3000 เพราะลูกผู้นำจะต้องเป็นคนดีเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่น เพราะหลายพื้นที่ถ้าเป็นลูกชาวบ้านก็จะถูกตำหนิและทำโทษหนัก แต่พอเป็นลูกผู้นำก็ปล่อยๆ ไป ทำให้ไม่มีความยุติธรรมใน

ชุมชน แต่ที่นี้ทุกคนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ผู้นำต้องเป็นตัวอย่าง เช่น ในระเบียบสภาพบต.หากใครมาเข้าร่วมประชุมสายจะถูกปรับ 100 บาท

- ทุกคนต้องปฏิบัติร่วมกันให้ไปในทิศทางเดียวกัน

4. ที่มาของการมีกติการ่วมกันเกิดจากอะไร

- ก่อนที่สมเด็จพระเจ้าจะเข้ามา ในพื้นที่ก็มีชนกลุ่มน้อย และแต่ละกลุ่มก็มีปัญหา ไปไหนไม่ได้ ต้องหลบหนีตลอด แต่เมื่อสมเด็จพระเจ้ามาพระองค์ท่านก็มาช่วยเหลือเราหลายอย่าง ทำให้เรามองว่าสมเด็จพระเจ้าไม่ใช่ญาติเราแต่ยังลงมาช่วยเหลือเรา แล้วเราทำไมต้องมาแบ่งแยกกัน เราจึงตั้งเป้าทำในสิ่งที่ดีเพื่อสนองต่อสิ่งที่พระองค์ท่านทรงทำไว้ เริ่มต้นกฎกติกาในชุมชนไม่มี แต่หลังจากสมเด็จพระเจ้ามาเราได้เรียนรู้วิธีการหลายๆ อย่างจากพระองค์ท่าน โดยที่เราปรับกฎชุมชนให้เข้มแข็ง เพราะกฎหมายบางอย่างก็หย่อนเกินไป เช่น บางคนถูกจับเพราะค้าขายหลายครั้ง แต่ไม่นานถูกปล่อยออกมา เราจึงกลับมาหาชุมชนว่าชุมชนช่วยเหลืออย่างไร จึงได้มีการตั้งกฎระเบียบของชุมชนขึ้นมา

5. ถ้าลูกหลานไปทำงานหรือไปเรียนที่อื่นไม่อยากจะกลับมาในชุมชนเป็นปัญหาไหม และจัดการอย่างไร

- ปัจจุบันลูกหลานเขามีโอกาสในการเรียน การทำงานที่อื่น แต่อนาคตเมื่อถึงเวลาเขาจะกลับมาอยู่ที่บ้านเพราะที่นี้สภาพแวดล้อมดี อากาศดี แต่สิ่งที่สำคัญเรามองว่าถึงแม้ว่าเขาจะไปอยู่ที่ไหนก็ตามขอให้เขาเป็นคนดีก็พอ

6. การเสียค่าปรับชาวบ้านรู้สึกว่ายอะไรมาก และมีการร้องเรียนหรือไม่

- เยอะ แต่เราก็มีการคุยกับชาวบ้านว่าต่อไปก็ควรมีการอบรมและสอนลูกหลานให้เข้มงวดและดีกว่านี้ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นการสะท้อนว่าพ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกไม่ดี

กิจกรรมที่ 4 : ฟังบรรยายเกี่ยวกับงานพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยคุณณัฏฐวรรค์ ชันติสิทธิ์

คณะฟังบรรยายเกี่ยวกับงานพัฒนาเด็กและเยาวชน

ข้อซักถามเกี่ยวกับงานพัฒนาเด็กและเยาวชน

1. ทุกโรงเรียนใช้หลักการสอนแบบมอนเตสซอรีใช้หรือไม่ คือ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
  - ตอนนี้โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จคือ โรงเรียนบ้านข่าแห่งพัฒนาที่ทางคุณครูให้ความร่วมมือ ซึ่งคุณครูที่นั้เองมีพื้นฐานของการรักเด็กและต้องการที่จะทำให้หลักการสอนนี้เกิดขึ้น จึงเริ่มต้นที่โรงเรียนบ้านข่าแห่งพัฒนาก่อน และอีกโรงเรียนที่กำลังขยายต่อไปคือ โรงเรียนอนุบาลแม่ฟ้าหลวง
2. ใช้วิธีอะไรในการสื่อสารไปถึงกลุ่มเป้าหมาย
  - มีการประชาสัมพันธ์หลายช่องทางเช่น ตามโรงเรียน หมู่บ้าน ทางออนไลน์ เช่น Line Facebook บางครั้งก็มีการไปประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ที่เด็กๆ ชอบไป
3. โครงการศูนย์การเรียนรู้ใช้เวลาานไหม
  - โครงการนี้เราเพิ่งเริ่มทำจึงต้องใช้เวลา ณ ตอนนั้ยังไม่เป็นไปตามเป้า
4. ค่ายเด็กฝ่ายดีในเมืองคือ กลุ่มเป้าหมายไหน
  - คือกลุ่มเด็กในเมืองกรุงเทพฯ
5. พ่อแม่ต้องตามที่ค่ายด้วยไหม
  - ค่ายนี้ไม่อนุญาตให้ผู้ปกครองมาด้วย
  - ไม่อนุญาตพกมือถือติดตัวต้องฝากไว้กับพี่เลี้ยง โดยจะมีการให้ติดต่อผู้ปกครองเป็นเวลา
6. เด็กๆ ในชุมชนเรียนจบแล้วไปไหน
  - บางคนก็ออกไปทำงานเลย แต่บางคนก็ไปเรียนต่อในมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยแม่โจ้

กิจกรรมที่ 5 : แลกเปลี่ยนพูดคุยกับคนรุ่นใหม่

คณะฟังบรรยายเกี่ยวกับงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน พูดคุยกับคนรุ่นใหม่

วิทยากรคนรุ่นใหม่ที่ร่วมพูดคุยกับคณะ

1. นายจตุพงศ์ อภิพรไพศาล
2. นางสาวอรุณญา อภิเสถียรพงษ์
3. นางสาววิภาวดี พิมลธิติกุล

ก่อนเริ่มการพูดคุย นายจตุพงศ์ได้เล่าให้คณะฟังเกี่ยวกับชีวิตในวัยเด็กว่า มีความยากลำบากมาก ไม่มีต้นไม้ ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีน้ำประปา แต่หลังจากโครงการพัฒนาโดยตุงฯ เข้ามาก็ทำให้ชุมชนพัฒนาขึ้น

ข้อซักถามระหว่างการพูดคุยกับกลุ่มคนรุ่นใหม่

1. ใช้สิ่งที่เรียนมาช่วยพัฒนาสังคมอย่างไรบ้าง
  - ได้นำสิ่งที่เรียนมาปรับในการทำงาน อาจจะไม่ตรงตามทฤษฎีที่เรียนมาแต่ก็ได้นำมาใช้
2. ป่าปลูกเสริมรบบกวนธรรมชาติของป่าดั้งเดิมไหม
  - จริงๆ ป่าปลูกเสริมเป็นป่าที่ดี แต่มีป่าสนที่ปลูกแน่นไปและเป็นพืชที่ทิ้งใบเยอะ และมีความเป็นกรด ทำให้เกิดปัญหาพืชอื่นๆไม่สามารถขึ้นได้
3. มีแผนในการปรับเปลี่ยนป่ายังไร
  - ตอนนี้กำลังศึกษาวิจัยว่าจะเปลี่ยนป่าโดยตุงให้ดีกว่านี้ได้อย่างไร เพื่อให้ใกล้เคียงกับป่าดั้งเดิมที่สุด
4. ช่วงแรกในการพัฒนาปลูกป่าใช้น้ำจากที่ไหน
  - ใช้น้ำฝน

5. มีปัญหาด้านครอบครัวบ้างไหม เช่น มีความคิดต่างกัน
  - **อรัญญา:** โตมาในพื้นที่กับแม่ เห็นความลำบากมาด้วยกันจึงไม่มีปัญหา
  - **วิภาวดี:** มีความคิดต่างกันบ้างเล็กน้อยในเรื่องความคิดแต่ไม่เป็นปัญหา เช่น แม่มักจะพูดว่า “ฉันอาบน้ำร้อนมาก่อน ต้องฟังฉัน”
6. แม่เล่นไลน์หรือไม่ (ถามคุณวิภาวดี)
  - แม่ไม่เล่น ไม่ค่อยตามเทคโนโลยี
7. มองปัญหาของชุมชนในอนาคตอย่างไรบ้าง เพราะชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงเร็ว
  - **วิภาวดี:** น่าจะเป็นปัญหาเด็กและเยาวชนที่ไปเรียนข้างนอกและอาจจะลืมภาษาของตนเอง เพราะเขาใช้เวลาในโรงเรียนเยอะประมาณวันละ 8 ชั่วโมงต่อวัน ตอนอยู่บ้านจึงพยายามพูดภาษาอาข่า เพื่อไม่ให้เขาลืมภาษาของตนเอง
  - **อรัญญา :** กังวลเรื่องการที่คนมีมากขึ้น รวยขึ้น และไม่รู้จักพอ คิดว่าทุกอย่างซื้อได้ด้วยเงิน แล้วทำให้สังคมกลายเป็นสังคมที่ไม่มีน้ำใจ
  - **จิตพงศ์ :** กังวลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
ด้านสังคม : กังวลเรื่องเกี่ยวกับคุณอรัญญา คือ กลัวว่าความเจริญจะทำให้ความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจในสังคมหายไป
ด้านเศรษฐกิจ : กังวลเรื่องพื้นที่จะไม่พอ หากอนาคตทุกคนกลับมามีบ้านและทำเกษตร โดยที่ไม่คำนึงถึงคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม : กังวลเรื่องน้ำใช้สอยจะไม่เพียงพอ เนื่องจากวิถีชีวิตเปลี่ยนไป สะดวกสบายมากขึ้น เช่น ปัจจุบันมีการใช้เครื่องซักผ้าทำให้ใช้น้ำมากขึ้น กังวลเรื่องไฟฟ้า เนื่องจากดอยตุงเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว มีผู้คนจำนวนมาก หากไม่มีการควบคุมที่ดีก็อาจทำให้เกิดไฟฟ้า และอีกเรื่องที่กังวล คือ เรื่องของขยะกลัวว่าขยะจะเป็นปัญหาหากไม่มีการบริหารจัดการที่ดี
8. นายก อบต.แม่ฟ้าหลวงบอกว่าการสอนภาษาจีน อังกฤษ มีการสอนที่ไหน
  - **วิภาวดี:** ภาษาจีนเรียนเสริมหลังเลิกเรียนที่โรงเรียนห้วยไร่สามัคคี ส่วนภาษาอังกฤษมีการเรียนการสอนในโรงเรียน

กิจกรรมที่ 6 : สรุปบทเรียนประจำวัน

สรุปบทเรียนประจำวัน

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงาน

- จุดแข็งเรื่องความเป็น Unity ทำให้การบริหารง่าย
- ความเป็นผู้นำที่เข้มแข็งและมีความมุ่งมั่น
- ดอยตุงมีคนรุ่นใหม่สานต่องาน
- การสอนงานต้องสอนจนเป็น และคนสอนต้องสอนด้วยความอดทน ทุ่มเท อย่างเช่น ป้าคำ
- ต้องมีความเสมอภาค
- ความสำเร็จเกิดจากความต้องการของชาวบ้าน
- มองเห็นเรื่องความอดทน
- กาแฟดอยตุงอยู่ร่วมกับป่าได้
- ได้เห็นเรื่องของการฝึกคน
- ผู้นำต้องเข้าใจอัตลักษณ์ของชุมชน
- อบต.ที่ดอยตุงทำงานร่วมกันแบบพี่น้อง แตกต่างจากที่อื่นที่เคยเห็น คือภาพของความขัดแย้ง
- การใช้กฎกติกาของชุมชนที่ชุมชนเป็นผู้ตั้งขึ้นถูกยอมรับและปฏิบัติตามจะทำให้เกิดความสงบสุข
- ผู้นำต้องมีการเรียนรู้ และแก้ไขเมื่อผิด
- ต้องมีความโปร่งใสและเปิดเผย
- การสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อความยั่งยืน
- อยู่รอด - พอเพียง - ยั่งยืน

- ส่งเสริมเด็กรุ่นใหม่ เพราะโลกปัจจุบันเป็นโลกของเขา
- การจัดการ วิธีการนำเสนอที่เรียบง่าย
- ชุมชนมองเห็นถึงความอยู่รอด ความยั่งยืนด้วยตนเอง
- การเพิ่มมูลค่า
- การเห็นคุณค่าคน และสร้างศักดิ์ศรี
- การทำอย่างมีส่วนร่วม
- ทุกอย่างต้องเริ่มที่คนก่อน
- การสร้างความเชื่อมั่น
- ทีมงานที่ดี (เช่น ป้าคำ จะพูดถึงมูลนิธิ ด้วยน้ำเสียงที่ผูกพันกับองค์กรมาก)
- ได้ฟังเรื่องราวที่ป้าคำเล่าว่าคุณชายลงพื้นที่ไปหาชาวบ้าน และลงมือทำเอง ทำให้ได้เรียนรู้ว่าการจะไปถึงความสำเร็จนั้นผู้นำต้องลงมือทำ ต้องให้คนเป็นศูนย์กลาง เข้าหาชาวบ้าน และรับฟังการตัดสินใจของชาวบ้าน

วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562

พูดคุยกับนักปฏิบัติงานภาคสนามของโครงการพัฒนาออยตุงฯ นายพงษ์ศักดิ์ อภิสิทธิ์สุนทร และนายถนอม ใจการ

คณะพูดคุยกับนักปฏิบัติงานภาคสนาม

ข้อซักถาม

1. โครงการที่ทำงานกับกลุ่มว่ามีการพัฒนาต่อเนื่องอย่างไร

- แรกๆ เรามีทีมงานเข้าไปทำงาน แต่มีความยากลำบากในการทำงาน จึงได้ให้คนในพื้นที่ที่จบปริญญาตรีมาอบรมที่ไทย และให้เขากลับไปทำงานต่อในพื้นที่ของเขา แล้วเราก็มีการติดตามและประเมินผล ทำให้การทำงานของเรเบาลง

2. วัตถุประสงค์ที่เราเข้าไปเยี่ยมมาเป็นไปเพื่อทำงานด้านการพัฒนาใช้ไหม

- ใช่ เป็นไปตามนโยบายของทางพม่ากับไทยที่เจรจากันในช่วงเวลานั้น

3. เป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องยาเสพติดด้วยใช้ไหม

- เป็นการพัฒนาไปพร้อมกันทั้งด้านปัญหายาเสพติด สุขภาพ พัฒนาคน และด้านอาชีพด้วย แต่ถ้าเราเอาเรื่องยาเสพติดขึ้นก่อนก็เก็บผ้ากลับบ้านได้เลย ถึงแม้เราจะรู้ก็เก็บไว้ในใจ เพราะการพัฒนาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เราไม่เคยคุยกันเรื่องยาเสพติด เราเอาเรื่องการพัฒนาหน้า
- คุณถนอมได้เสริมแก่คณะว่า ทุกที่ที่เราไปเราจะเขียนแผน เราจะลงพื้นที่ และหาข้อมูล เบื้องต้นก่อนที่จะลงพื้นที่เราจะศึกษาข้อมูลมือสอง เพราะสำคัญที่สุดคือข้อมูล เมื่อเราได้ข้อมูลแล้วเราก็กึ่งพื้นที่ เหมือนที่คุณชายสอนไว้ตลอดว่า ต้องเป็นข้อมูลจริง ข้อมูลจริงคือ “ตาดู หูฟัง และเท้าต้องไปเดินในพื้นที่” และการพัฒนาทุกพื้นที่จะพัฒนาแบบองค์รวม เหมือนเมื่อครั้งที่ท่านอดีตรัฐมนตรีฯ ไปดูงานที่นั่น เราก็จะพาไปดูการเลี้ยงหมู เป็ด ไก่ รวมทั้งเรื่องทุนต่างๆ ด้วย เราจะดูทั้งหมด สมเด็จย่าเคยตรัสไว้ว่า “คนถึงแม้จะจบปริญญาโท ปริญญาตรี ปริญญาเอก ถ้าเราลงไปดูในพื้นที่ร่วมกัน ในเวลาเดียวกัน การเห็นปัญหาและการคิดแก้ไขไม่ต่างกัน” เพราะบางครั้งข้อมูลอาจจะยังไม่แน่น แต่ถ้าเราได้เดินก็จะเริ่มแน่น เพราะเราได้เดินร่วม คิดร่วม และต่อไปหากเราวางแผนร่วมกันก็จะยั่งยืน ยกตัวอย่างมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เราแก้ไขปัญหาเรื่องทุน ทุนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเงิน แต่หมายถึงทุนทางธรรมชาติ เราดูว่าดินเป็นอย่างไร น้ำมีปัญหาไหม และอาชีพเราจะดู 3 ตัวนี้เป็นหลัก และชวนชาวบ้านคิด และลงมือทำร่วมกัน กระบวนการมีส่วนร่วมนี้จะสร้างความศรัทธาและเชื่อมั่นให้กับพวกเรา

4. ตอนนั้นมีวิธีการทำงานที่ฝังพม่าอย่างไร

- กรณีพม่าอาจเป็นเขตพิเศษ เพราะเมื่อก่อนถ้าเขาไม่อนุญาตเราก็เข้าไปในพื้นที่ของเขาไม่ได้ เพราะกฎหมายไม่เหมือนกัน แต่ข้อมูลมือสองที่เราได้มาเขาก็จะบอกว่าอันดับ 1 มีปัญหาเรื่องสุขภาพ อันดับ 2 คือ ข้าวไม่พอกิน เราจึงต้องมีผู้เชี่ยวชาญเรื่องน้ำ เรื่องยาเข้าไปกับเราด้วย ส่วนเรื่องอาชีพเราต้องไปสำรวจ ในตอนนั้นเราต้องเตรียมไปให้พร้อมและให้ครบ เพราะการเข้า

- ออกประเทศเขายาก ฉะนั้นการเตรียมพร้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อที่หน่วยงานจะได้ไม่มีปัญหาหรือมีปัญหาน้อยที่สุด และใจจะต้องเกินร้อย ถ้าต่ำกว่าร้อยก็ไม่ควรไป เพราะจะเป็นภาระของทีมงาน

5. ขอช่วยเล่าบรรยากาศในการสร้างโรงเรียนให้กับว่า

- ตอนนั้นในพื้นที่ของว่าไม่มีโรงเรียน ผู้นำชุมชนจึงได้เสนอว่าการที่พัฒนาคนของเขาต่อไปจะต้องได้รับการศึกษา เด็กๆ ของเขาควรจะได้มีโอกาสเรียน ในการก่อสร้างโรงเรียนวัสดุ และช่างก่อสร้างนำเข้าจากไทย เงินมาจากทางพม่า และแรงงานส่วนใหญ่เป็นชาวไทยใหญ่ เพราะว่าไม่ถนัดด้านการก่อสร้าง โรงเรียนรับนักเรียนได้ประมาณ 500 คน มีห้องเรียนประมาณ 18 ห้อง ในโรงเรียนก็จะมีการสอนเรื่องการปลูกผัก เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ซึ่งสุดท้ายก็กลับไปที่เรื่องชุมชนพึ่งพาตัวเอง เหมือนที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงสอนไว้ว่าให้ “พอเพียง” ไม่ต้องไปพึ่งพาคนอื่นเยอะ
- คุณพงษ์ศักดิ์ได้เสริมต่อว่าการทำงานพัฒนาจะต้อง
  - สร้างความศรัทธาจากการทำงานร่วมกัน
  - ไม่คิดโครงการเข้าไปเอง
  - ต้องลงพื้นที่ ทำความเข้าใจ แล้วนำมาวางแผนบนข้อมูลจริง
  - ต้องปรับตัวในการทำงานให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีของชุมชน
  - ต้องรู้หลายภาษา
  - ให้เกียรติ
  - ต้องรู้เขา รู้เรา
  - มอง และฟังผู้นำตามธรรมชาติ ซึ่งเขาจะทำงานร่วมกับเรา
  - ไม่เข้าไปตัดสิน แต่ให้ชุมชนตัดสินใจเอง
  - ผลประโยชน์ร่วม
  - ผู้นำต้องลงพื้นที่ร่วมกับทีมงานและชาวบ้าน

** ในตอนท้ายทางคณะได้สะท้อนเพิ่มเติมว่า โครงการพัฒนาตอยตุงฯ ทำงานบนความจริงใจ รู้รอบ และเล่าผ่านประสบการณ์ที่ลงมือทำจริง

4. ผลการประเมินความพึงพอใจและการประเมินด้านการจัดการ

รายงานผลการประเมินความพึงพอใจ
คณะกรรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
วันที่มาศึกษาดูงาน : วันที่ 6 - 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562
ศึกษาดูงาน ณ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

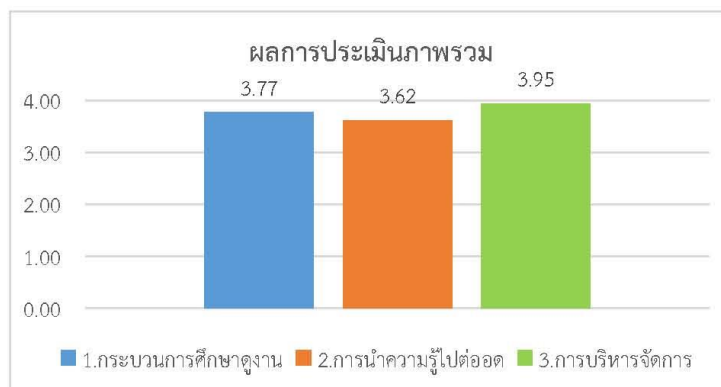
1. จำนวนผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน : ผู้มาศึกษาดูงาน 35 คน เป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

หมายเหตุ: ผู้ตอบแบบประเมิน 33 คน (94.28% ของจำนวนผู้มาศึกษาดูงานทั้งหมด) เป็นเพศชาย 27 คน (81.81%) เพศหญิง 6 คน (18.19%) 90.90% ไม่เคยมาศึกษาดูงาน ณ โครงการพัฒนาดอยตุงฯ

2. ผลการประเมินความพึงพอใจจากคณะดูงานในด้านต่างๆ

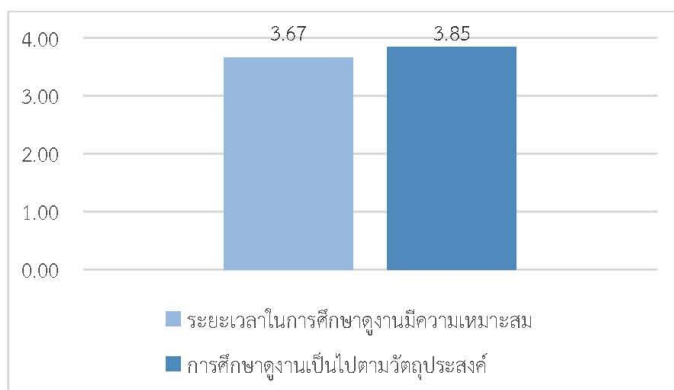
(กำหนดระดับความคิดเห็นดังนี้ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = มาก 4 = มากที่สุด)

2.1 การประเมินผลภาพรวมเฉพาะด้าน 3 ด้าน คือ กระบวนการศึกษาดูงาน การนำความรู้ไปต่อยอด และการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการ มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ 3.95 รองลงมา คือ กระบวนการศึกษาดูงาน 3.77

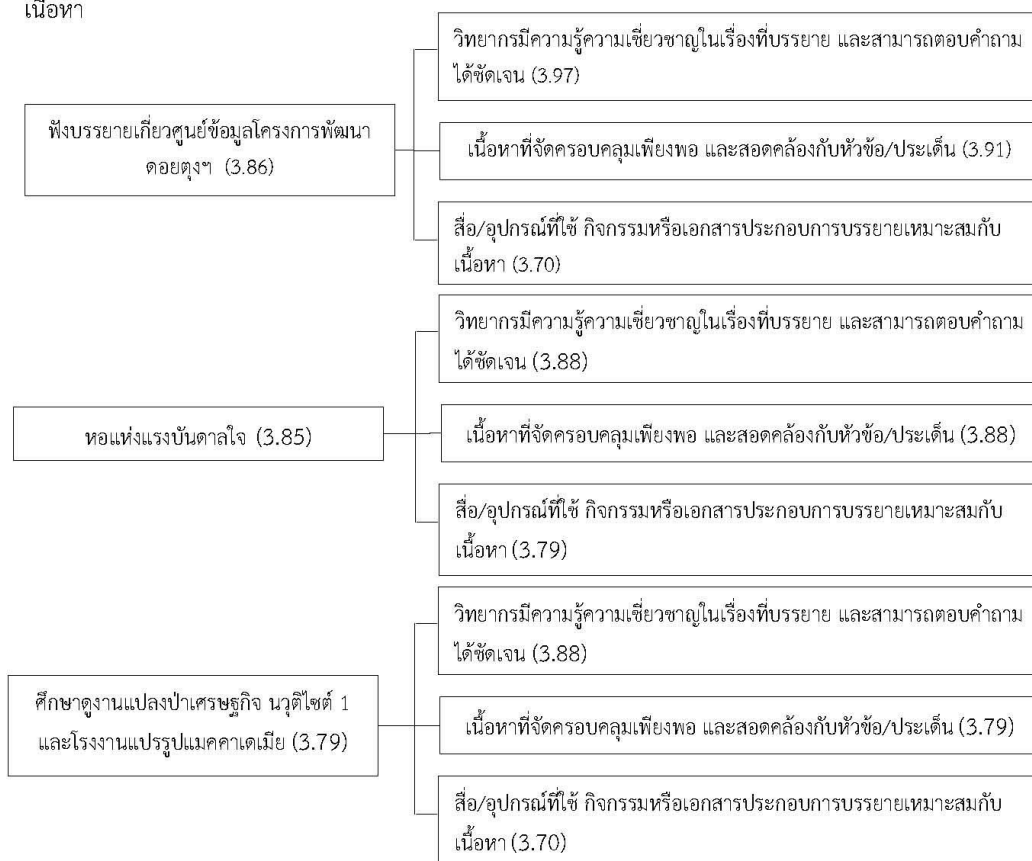
2.2 ผลการประเมินแยกตามประเด็น

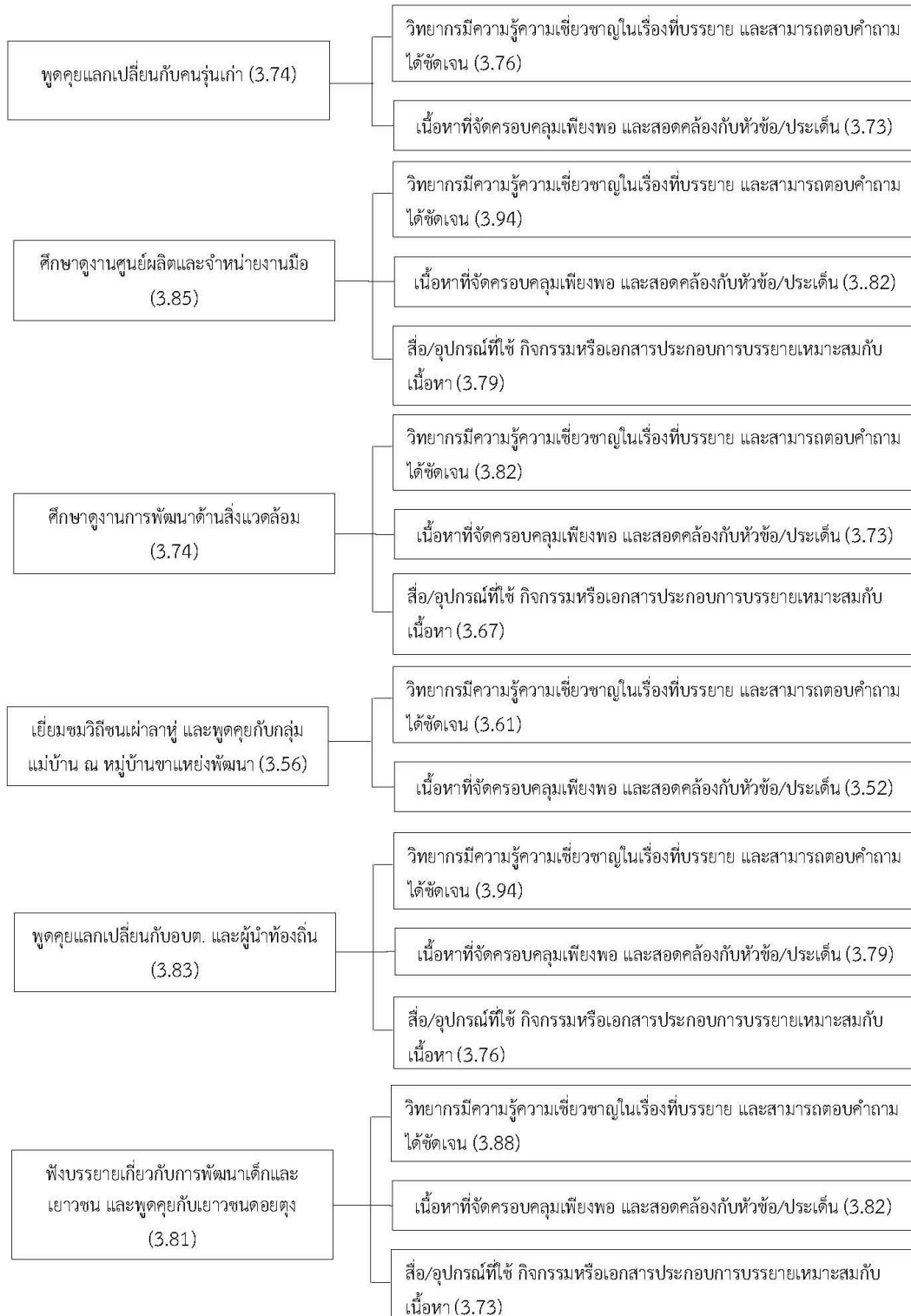
(1) ภาพรวมการศึกษาดูงาน พบว่า เรื่องระยะเวลาในการศึกษาดูงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 และ การศึกษาดูงานตรงตามวัตถุประสงค์ในเรื่องหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.85

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม : เพิ่มเวลาในการอบรม/ดูงานมากขึ้น, ระยะเวลาการดูงานน้อยไปควรเพิ่มอีก 2 วัน

(2) ผลการประเมินแต่ละสถานที่ศึกษาดูงาน โดยประเมินใน 3 หัวข้อ คือ 1.วิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่บรรยาย และสามารถตอบคำถามได้ชัดเจน 2. เนื้อหาที่จัดครอบคลุมเพียงพอ และสอดคล้องกับหัวข้อ/ประเด็น 3. สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ กิจกรรมหรือเอกสารประกอบการบรรยายเหมาะสมกับเนื้อหา

(3) ด้านความคาดหวังในการศึกษาดูงาน พบว่า ผู้เข้าร่วม 75.76% (25 คน) เห็นว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังในระดับ 4 เพราะ 1.ได้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาชุมชนบนตอยตุง จนทำให้ชุมชนเป็นแนวร่วมในการพัฒนากับโครงการอย่างเต็มใจ มีความภูมิใจ และมีความสุขในการทำงาน 2.ได้รับความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้กับงานได้โดยตรงและในชีวิตประจำวันได้ เช่น เป็นแนวทางในการทำงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม CSR กับชุมชนอย่างยั่งยืน 3.แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากทีมงานนักพัฒนา และชุมชนที่ดำเนินการจริง 4.ได้รับแนวคิดตามศาสตร์พระราชา มีความเข้าใจแก่นแท้ในแนวทางที่จะดำเนินการ 5.เป็นการดูงานและเรียนรู้ที่เป็นนามธรรม สามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินโครงการของหน่วยงาน

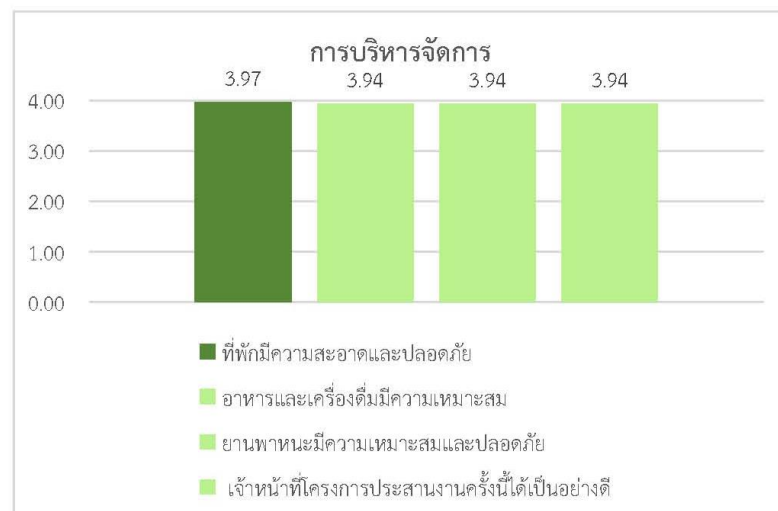
ผู้เข้าร่วม 24.24% (8 คน) เห็นว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังในระดับ 3 เพราะ 1.ได้เห็นวิธีการในการปฏิบัติงานที่ตรงกับเป้าหมาย 2.ได้รับทราบและเห็นแนวคิด กระบวนการพัฒนาที่ดีในการทำงาน 3.เข้าใจมากขึ้น สามารถนำหลักการและวิธีคิดไปปฏิบัติงานที่ดำเนินการอยู่ได้ดี

(4) ด้านการนำความรู้ไปต่อยอด ผู้เข้าร่วมเห็นว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อตนเองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73 และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52

(5) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ที่พักมีความสะอาดและปลอดภัย 3.97 ส่วนเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม ยานพาหนะ และเจ้าหน้าที่ประสานงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.94

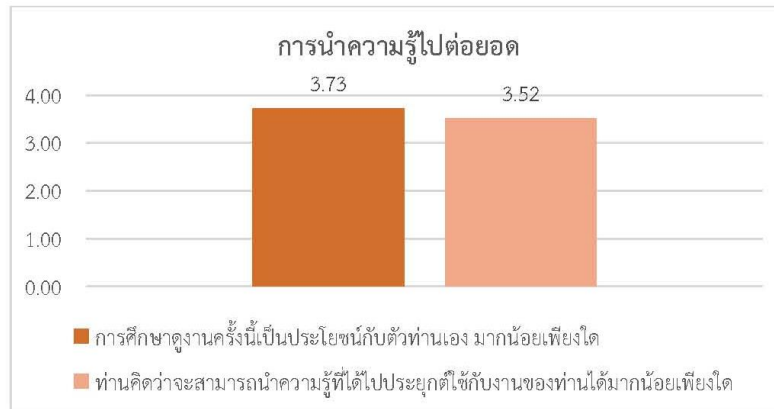

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- เนื้อหาที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติม
  - พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้า ตามโครงการดอยตุง
  - การพัฒนาการศึกษากับการพัฒนา
  - วิธีการบริหารผลผลิตและการตลาดของโครงการฯ กับชุมชนและผู้มีส่วนได้เสีย

(4) ด้านการนำความรู้ไปต่อยอด ผู้เข้าร่วมเห็นว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อตนเองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.73 และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.52

(5) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ที่พักรับความสะดวกและปลอดภัย 3.79 ส่วนเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม ยานพาหนะ และเจ้าหน้าที่ประสานงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.94

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- เนื้อหาที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติม
  - พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้า ตามโครงการดอยตุง
  - การพัฒนาการศึกษากับการพัฒนา
  - วิธีการบริหารผลผลิตและการตลาดของโครงการฯ กับชุมชนและผู้มีส่วนได้เสีย

- รายละเอียดการพัฒนาโครงการ ด้านการเข้าถึงชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความไว้วางใจ
- เห็นผลลัพธ์ใหม่ๆ จากการดำเนินการของชุมชนซึ่งยืนหยัดได้ด้วยตนเอง
- ประสิทธิภาพของผู้เริ่มโครงการ
- ผลลัพธ์อื่นๆ ในนามดอยตุง
- กิจกรรมที่อยากเรียนรู้เพิ่มเติม
  - เชิญคนในท้องถิ่นมาพูดคุยประสบการณ์อื่นๆ เพราะได้แนวคิดดี
  - การพูดกับชุมชน
  - อยากคุยกับชาวบ้านที่ไม่ได้ร่วมโครงการ
  - ต้องการเห็นกลุ่มเยาวชนเข้ามาร่วมกิจกรรมนี้
  - ให้มีโอกาสได้ร่วมทำกิจกรรมกับชุมชนแต่ละงานให้มากขึ้น
  - การไปเดินดูป่าและไร่
  - เรียนรู้และฝึกปฏิบัติมากขึ้น
- ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน
  - ให้คนแม่ฟ้าหลวงฟังโครงการมวลชนของ กฟผ. พร้อมให้คำแนะนำ
  - ส่งทีมงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาฝึกงานกับทีมดอยตุง
  - อยากให้มีความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่ระหว่างกัน
- เจ้าหน้าที่ทุกท่านมีความรู้ ความสามารถ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดีมาก เหนือสิ่งอื่นใด มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน มีสัมมาคารวะ เป็นเสน่ห์ของโครงการมาก ต้องรักษาไว้ให้ยั่งยืนครับ
- ภูมิใจในทีมงาน ความคิดมุ่งมั่นทำดี
- เป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล เป็นการบริหารจัดการที่เป็น team work ระหว่างมูลนิธิ ชาวบ้านดอยตุง หน่วยงานราชการ เอกชน อย่างดียิ่ง
- ขอขอบคุณผู้จัดหลักสูตรและอดีต ผวก. กรศิษฐ์ ที่สนับสนุนประสานให้เกิดหลักสูตรนี้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหลักคิดและแนวทางการทำงาน กฟผ.ต่อสังคม

5. ภาคผนวก

รายชื่อคณะ

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
1	นาย กรศิษฐ์ ภัคโชตานนท์	ที่ปรึกษารองผู้ว่าการยุทธศาสตร์/อดีตผู้ว่า กฟผ.
2	นาย บุญทวี กังวานกิจ	รองผู้ว่าการประจำสำนักผู้ว่าการ
3	นาย บุญญนิตย์ วงศ์รักมิตร	รองผู้ว่าการธุรกิจเกี่ยวเนื่อง
4	นาย เทพรัตน์ เทพพิทักษ์	รองผู้ว่าการพัฒนาโรงไฟฟ้าและพลังงานหมุนเวียน
5	นาง อัจฉรี เตนสิริมงคล	ผู้ช่วยผู้ว่าการสำนักงานตรวจสอบภายใน
6	นาย ประเสริฐศักดิ์ เชิงชวโน	ผู้ช่วยผู้ว่าการยุทธศาสตร์รองคํการ
7	นาย วิศาล เพ่งวานิชย์	ผู้ช่วยผู้ว่าการผลิตไฟฟ้า 1
8	นาง ราณี โฆษิตวานิช	ผู้ช่วยผู้ว่าการบริหารเชื้อเพลิง
9	นาย ไพฑูรย์ ดั่งจิตร่วมบุญ	ผู้ช่วยผู้ว่าการโครงการธุรกิจ
10	นาย นรินทร์ พุทธนวัฒน์	ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลและคุณภาพ
11	นาย สุวิทย์ ฤกษ์ดำ	ผู้อำนวยการฝ่ายประจำสายงานรองผู้ว่าการยุทธศาสตร์
12	นาง เทวัญจรา อภัยภูมิหารถ	ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาธุรกิจเกี่ยวเนื่อง
13	นาย เกรียงไกร ไชยช่วย	ผู้อำนวยการฝ่ายประจำสายงานรองผู้ว่าการพัฒนาโรงไฟฟ้าและพลังงานหมุนเวียน
14	นาย ชัยรัตน์ เกตุเงิน	ผู้อำนวยการฝ่ายประจำสายงานรองผู้ว่าการพัฒนาโรงไฟฟ้าและพลังงานหมุนเวียน
15	นาย พรเทพ เรืองรัมย์	ผู้อำนวยการฝ่ายประจำสายงานรองผู้ว่าการพัฒนาโรงไฟฟ้าและพลังงานหมุนเวียน
16	นาย เอกรัฐ สมินทรปัญญา	ผู้อำนวยการฝ่ายสิ่งแวดล้อมโครงการ
17	นาย อติชาติ ไชวจินดา	ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและก่อสร้างโรงไฟฟ้า
18	นาย วีระพงษ์ ประสาทศิลป์	ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารจัดการสินทรัพย์ผลิตไฟฟ้า
19	นาย ชัยพร ไพฑูรย์	ผู้อำนวยการฝ่ายการผลิตโรงไฟฟ้าแม่เมาะ
20	นาย พนม บวรวงศ์เสถียร	ผู้อำนวยการฝ่ายบำรุงรักษาโรงไฟฟ้าแม่เมาะ
21	นาย บุญเสริม แจ่มอรุณ	ผู้อำนวยการโรงไฟฟ้าจะนะ
22	นาย ประวิทย์ เลิศโกวิทย์	ผู้อำนวยการฝ่ายก่อสร้างระบบส่ง
23	นาย วิชัย อาชวรังสรรค์	ผู้อำนวยการฝ่ายสำรวจ
24	นาย บัญชา เพชรแก้วกุล	ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารจัดการสินทรัพย์ระบบส่ง
25	นาย พิษยะ ชนยุทธ	ผู้อำนวยการฝ่ายประจำสายงานรองผู้ว่าการระบบส่ง
26	นาย กิรติ ศรีวัฒนาเมฆินทร์	ผู้อำนวยการฝ่ายประจำสายงานรองผู้ว่าการระบบส่ง
27	นาย ไชยฤทธิ์ เกียรติเฉลิมคุณ	ผู้อำนวยการโรงไฟฟ้าน้ำพอง
28	นาย วรพจน์ วรพงษ์	ผู้อำนวยการเขื่อนสิริกิติ์
29	นาย นรินทร์ เผ่าวนิช	ผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรมโรงไฟฟ้า
30	นาย ชัช ศรีถนอมวงศ์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายโรงงานและอะไหล่
31	นาย อมร แก่นสารี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขื่อนภูมิพล
32	นาย สุทธิพงษ์ วงศ์สารภี	วิศวกรระดับ 11
33	น.ส. ราชนฤกษ์ สุไชย	ผู้ประสานงาน
34	น.ส. สุชนา วสุธาร	ผู้ประสานงาน
35	น.ส. เจนจิรา สายคำ	ผู้ประสานงาน